

Evro, novi osećaj za novac

Počev od 1. januara 2002, plaćaćemo u evru. Ali, kako ćemo da naučimo da razumemo vrednost evra?

Oni koji misle da ćemo promenom u evro imati cene sa sakrivenim povećanjem, treba pažljivo da ih provere. Nema veze da li ćete koristiti digitron za ovu proveru, ili napamet znate devizni kurs promene iz DM u evro. Ali, šta god da uradite, digtronom ili napamet, važno je da proverite cene.

Najvažnije je da morate steći osećanje za cene. Druga strategija je da znate cene artikala koje često kupujete, kao što su novine, mleko ili hleb, i time ćete postati svesniji o tome koliko šta košta.

Što se mene tiče, ja ću prihvatiti novi novac sa zadovoljstvom

Da li se sećate koliko nemačkih maraka je 1, 10, ili 100 evra? Ukoliko znate napamet te cifre, postepeno ćete razviti osećaj za cene. I kada mislite da se na pola puta da shvatite, treba da budete u mogućnosti da prebacite cene iz DM u evro odmah. Ovo će biti jedini način da napravite osećaj za evro.

Postoje neka mišljenja koja se tiču toga da li će novi novac uticati da ljudi više troše. Na neki način, cifre su manje (jedan evro je skoro dve nemačke marke), i to može prozrokovati osećaj da su cene manje, ali činjenica da novčanice evra imaju veću vrednost od nemačkih maraka, može podstaći ljude da više troše. Ali, imajući na umu da novčanice i kovanice evra imaju veću vrednost od nemačkih maraka, može uticati na neke ljude da dva puta razmisle pre nego što kupe nešto. Jedna stvar je neizbežna: važno je usmeriti se na naše prihode i troškove tokom početnog perioda promene u evro.

Što se mene tiče, ja ću prihvatiti novi novac



Evro korak više ka evropskoj integraciji

sa zadovoljstvom, i počecu napamet da računam promenu cena. Nakon nekog vremena, prestaću sa tom vežbom i uživaju u prednostima evra.

Ejup Qerimi

EICC je objavio praktičan vodič o promeni u evro na Kosovu, u kome su uključeni i objašnjeni glavni detalji o novoj valuti, i njen uticaj na poslovanje.

“Evro u poslovanju na Kosovu”.

Ovaj vodič možete naći u našoj kancelariji, u Bankovnom i platnom prometu Kosova (BPK) i njegovim filijalama širom Kosova, kao i u svim komercijalnim bankama na Kosovu.

Čekamo vas

Editorial

Poštovani čitaoče,
Ovo je drugo izdanje našeg biltena. Zadovoljstvo mi je što mogu da objavim da smo pružili usluge za 80 klijenata u toku jednog i po meseca. Sada, sa EICC, na Kosovu imamo uspostavljenu instituciju EU u okviru Privredne Komore Kosova, što znači da naše veze sa EU jačaju. Svi smo svesni posvećenosti EU Kosovu kroz različite projekte koje je finansirala u infrastrukturi, industriji, poljoprivrednim poslovima, zdravstvu, itd. Jedan od takvih projekata je EICC koji pomaže da se unaprede i ojačaju naši biznismeni, nudeći kvalitetne informacije i usluge. Pozivamo poslovnu zajednicu Kosova da koristi EICC kao vrata u EU.

Ejup Qerimi

Evropska Komisija: nervnicentar Evrope

Evropska komisija je najveća i jedna od najvažnijih, od svih evropskih institucija, jer ima važan uticaj na proces donošenja evropskih odluka.

Evropska komisija broji ne manje od 15 000 ljudi, od kojih je približno pola zaposleno u evropskim institucijama. Unija ima 11 zvaničnih jezika, i oko jedne-petine osoblja komisije radi u službama za prevođenje i tumačenje. Građani Unije moraju imati pristup tekstovima uvojenim na nivou EU, na svojim jezicima.

Komisija se sastoji od 36 direktorata-opštih (DO) i specijalizovanih službi. Svakim direktoratom rukovodi glavni-direktor, pozicija koja je po rangju jednaka najvišem javnom službeniku u ministarstvu vlade. Glavni direktori izveštavaju članu komisije, koji svaki ima političku i operativnu

odgovornost za jednog ili više DO. Kada govorimo o "komisiji" kao političkom organu, mislimo na dvadeset članova komisije na čelu. Članovi komisije su muškarci i žene koji imaju opšte mesto u nacionalnim parlamentima ili Evropskom parlamentu, ili koji su bili na visokim pozicijama u svojim zemljama, često na ministarskom nivou, pre nego što su došli u Brisel. Komisija je imenovana za period od pet godina, što je isto što i mandat Evropskog parlamenta, ali počinje šest meseci kasnije.

Komisija je sastaje jednom nedeljno, da usvoji predloge, finalizira politička dokumenta, ili donese druge odluke koje se od nje zahtevaju. Kada je neophodno, komisija može održati vanredne sastanke, u dodatku nedeljnim sastancima. Na svakom sastanku, predstavljeno je svako pitanje od

člana komisije koji je odgovoran za politički sektor u pitanju. Kada je neophodno, odluke se donose većinom glasova; a kada se odluka usvoji, ona postaje politika komisije. Tada ima potpunu podršku svih članova komisije.

Pored toga što je odgovoran za osoblje direktorata, svaki član komisije ima svoju privatnu kancelariju ili "kabinet". On se sastoji od šest zvaničnika koji služe kao most između članova komisije i DO. Ali oni takođe funkcionišu kao oči u uši, da svog "šefa" obaveste o pitanjima koja on ili ona možda želi da istakne, a tiču se dokumentacije u vezi sa politikom i nacrtu predloga, koje su pripremili drugi članovi komisije. Rad komisije je koordiniran od strane generalnog sekretara komisije.

(Informacije pružila Evropska Unija)

Jedinica za poljoprivredne poslove

Jedinica za razvoj poljoprivrednih poslova (JPP) je uspostavljena marta 2001. Godine, pomoću fondova koje je obezbedila Evropska agencija za rekonstrukciju (EAR) u okviru EU.

Ovaj projekat je program davanja na zajam, a ne program davanja. Oni koji uzmu zajmove, moraju da isplate zajmove uz tržišnu kamatnu stopu i taksu.

Struktura i procedure JPP

JPP je uspostavio dve komisije za kredite, jedna je Program za industrijski razvoj i drugi program koji se bavi predlozima u vezi sa poljoprivredom i poljoprivrednom proizvodnjom.

Neke prijave se neće uzeti u obzir na osnovu toga što su njihove aktivnosti štetne po ljudsko zdravlje ili čovekovu sredinu. To bi uključivalo, na primer, duvan i duvanske proizvode, ili preduzeća koja uzrokuju zagađenje okoline, a ne preduzimaju mere za sprečavanje zagađenja. Celokupni zajmovi će se uzimat u obzir u slučaju preduzeća i projekata koji stvaraju zamenu za uvoz, proizvode robu za izvoz, reaktiviraju postojeći proizvodni kapacitet i stvaraju dodatna zaposlenja.

U okviru sektora za poljoprivredu i poljoprivredne proizvode, prioriteta uključuju dnevnu proizvodnju i



Korisnici fonda JPP uključuju vinarije u Orahovcu i drugim SOE..

procesiranje, proizvodnju visoko kvalitetne stočne hrane, mesnih i živinskih proizvoda, proizvodnja obradivih žitarica (žito, seme sucokreta, itd), obradu mesa, proizvodnju i obradu voća i povrća, proizvodnju vina i proizvoda od grožđa, i poljoprivredne projekte.

Industrijski program će razmatrati projekte u okviru većine oblasti industrijske proizvodnje i obrade, od proizvodnje cigli do električnih proizvoda. U ovoj fazi programa samo SOE će biti uzeti u obzir za pomoć.

U ovoj fazi programa samo SOE će biti uzeti u obzir za pomoć.

žene & manjine

Iako će glavni kriterijumi za finansijsku pomoć uvek ostati finansijska sposobnost određenog preduzeća, JPP aktivno traži predloge iz manjinskih zajednica unutar Kosova i od preduzeća koja zapošljavaju ili će zapošljavati žene i preduzeća kojima upravljaju žene.

Obuka & Pomoć

JPP će obezbediti opsežan paket besplatne obuke i razvoja veština za klijente u oblastima kao što su računovodstvo, informativni sistemi menadžmenta, marketing, metode proizvodnje i drugim oblastima za koje međunarodni stručnjaci smatraju pogodnima, kako bi se obezbedio poslovni uspeh klijentima.

Evropska Agencija za Rekonstrukciju je odgovorna za upravljanje glavnih programa EU za pomoć na Kosovo, Srbiju i Crnu Goru. Ona je osnovana u Februaru 2000 i ima svoju upravu u Solunu i operativne centre u Prištini, Beogradu i Podgorici. Ona je nezavisna agencija Evropske Unije, koja odgovara Evropskom savetu i Evropskom parlamentu. Ona se nadgledava od strane Nadglednog Odbora sastavljenog od predstavnika iz Drzava članica EU, a upravljana od strane Evropske Komisije. Glavni ciljevi Evropske Agencije za rekonstrukciju su: da preduzme trenutnu fizičku i ekonomsku rekonstrukciju; da postavi osnovu za razvoj trzisnu privredu, i da podrzava uspostavljanje demokratije, ljudskih prava I vladanje zakona.

Za dalje informacije I kontakt detalje: www.ear.eu.int

Žene i ekonomija

Ekonomija i problemi vezani za oporavak ekonomije su teme višemesečne diskusije nevladinih organizacija žena i međunarodnih organizacija na Kosovu. 29 i 30. novembra 2001. godine organizovana je konferencija u Prištini na ovu temu.

Cilj konferencije "Žene i ekonomija" je da započne dijalog između različitih aktera na polju ekonomije i žena na Kosovu i time da unaprede ekonomski status žena obavezujući tvorce politike da obezbede jednak pristup izvorima i mogućnostima za žene i devojke, kao i povećanje učešća žena u formulisanju ekonomske politike i zakonodavstva. Ovom konferencijom se takođe hteo kreirati forum za razmenu informacija i analiza posebno po pitanju statusa žena u ekonomiji Kosova, uticaj tekućih ekonomskih politika na žene, identifikovanje manjka donatorske podrške za žene u ekonomskom razvoju, podsticanje žena da koriste resurse i mogućnosti, strana ulaganja i buduće ekonomske trendove. Konačno, učesnici su naglasili potrebu sa se potpomognu promene na duži rok u vezi diskriminacije vezane za polnu pripadnost naglašavajući uključivanje žena is svih etničkih zajednica u ekonomske aktivnosti i veliku potrebu obrazovanja devojaka.

Ovom konferencijom su formulisane preporuke po kojima će se kreirati politike, zakonodavstva i projekti za razvoj ekonomije na Kosovu. Nadgledanje će nastaviti svoj posao posle konferencije u cilju uključivanja više žena kao entiteta radi popunjavanja politika i ekonomskih projekata i u cilju nastavljanja ovih aktivnosti.

Organizacija ove konferencije je obuhvatila preko 60 lokalnih i međunarodnih



organizacija za žene, pojedince iz UNMIK-a, UN agencija koje rade na Kosovu kao i u EU. Ova inicijativa može biti uzeta kao nastavak aktivnosti nevladinih organizacija žena i mreže kosovskih žena koje su pre godinu dana organizovale konferenciju "Žene za albanske žene", održanu u Prištini u julu 2000. godine.

Na konferenciji "Žene i ekonomija" su učestvovali predstavnici lokalnih organizacija žena, političke partije, žene uživaoci projekata malih preduzeća, donatorske organizacije koje podržavaju projekte ekonomskog oporavka na Kosovu, udruženja poslovnih žena i takođe predstavnici UNMIK-a i Svetske banke. Na konferenciji su takođe učestvovala žene iz etničkih manjinskih grupa Srkinje, Bošnjankinje, Turkinje i Romkinje, i kao učesnici i kao govornici.

Kosovske žene su ovom konferencijom još jednom dokazale svoju spremnost da kreiraju partnerstvo između organizacija i određenih grupa unutar društva koje imaju mandat i nameru za ekonomski razvoj na Kosovu.

PKK objavljuje katalog o kosovskoj ekonomiji

Privredna Komora Kosova započela je inicijativu da izda katalog za ekonomske subjekte na Kosovu koji će sadržati celokupne podatke za Kosovo i njegovu ekonomiju.

Na svom poslednjem sastanku, Upravni odbor PKK je imenovao izdavački tim za izradnju "Kataloga 2001" o kosovskoj ekonomiji.

Katalog će uključivati sve podatke o ekonomskim subjektima, kao što su ime, adresa, kontakt osobe, veb stranice i e-mail adrese, brojeve telefona, faks, ime upravnika, godinu osnivanja, broj osoblja, šifru poslovanja (NACE broj), status, pravnu formu i (maksimalno) pet glavnih proizvoda i ili usluga pomunih subjekata.

U ovom katalogu, daće se opšti podaci o geografskom položaju, klimi, prirodnim resursima, stanovništvu i jeziku, istoriji, administrativnoj strukturi, ekonomiji, primenjivim zakonima, kao i vladinim i nezavisnim institucijama Kosova.

Katalog će imati oko 300 strana (od kojih će 80 biti u boji) i šampaće se u 15,000 kopija. Na osnovu zahteva zainteresovanih osoba i kompanija, njihovi podaci se mogu staviti na 1/16 do jedne cele strane.

PKK očekuje oko 1,500 ekonomskih subjekata koji će učestvovati u ovom projektu. Za tehničke detalje i cene, slobodno kontaktirajte Privrednu Komoru Kosova.

Tenderi

"Tenderi" su najmerodavnija baza podataka o ugovorima evropske javne nabavke, a ugovor traži obaveštenje.

Na veb stranici www.europa.eu.int možete pronaći obaveštenja koja će vam koristiti da izvučete što je najviše moguće iz tendera.

Kao druga mogućnost, EICC može identifikovati nova tržišta za vaše sadašnje proizvode i usluge, ili pronaći prilike za ugovore ili podugovore iz različitih prilika za ugovore. Naša baza podataka sadrži mnogo potencijalnih poslovnih prilika širom Evrope. Koristeći naše usluge, možete tražiti tendere. Mi tražimo tekstove obaveštenja za tendere koji se objavljuju svaki dan i odaberemo tendere koji vam odgovaraju..

Ovo su neki od nedavno objavljenih tendera.

Obnova puta M2 Kačanik Blace Kosovo

Pripada: EuropeAid/112803/D/W/KOS objavljeno 18.07.2001

Status: [Procena](#)

dokumenti: [forecast](#)

Obnova zgrade za novu kosovsku pokrajinsku vlast

Pripada: EuropeAid/112806/D/W/KOS objavljeno 18.07.2001

Status: [procena](#)

Dokumenti: [forecast](#)

Uspostavljanje brze gradnje zatvora u Prištini

Pripada: EuropeAid/112807/D/W/KOS objavljeno 18.07.2001

Status: [otvoreno \(do 11.02.2002\)](#)

Dokumenti: [forecast](#) [tender](#)

Nabavka polu-obrađenog čeličnog materijala

Pripada: EuropeAid/112986/D/S/KOS objavljeno 05.10.2001

Status: [procena](#)

dokumenti: [forecast](#)

Izgradnja sanitarnog čvora u Dragašu, Kosovo

Pripada: EuropeAid/113096/D/W/KOS objavljeno 21.11.2001

Status: [Procena](#)

Dokumenti: [forecast](#)

Molimo vas, kontaktirajte EICC telefonom, faksom ili e-mailom, ukoliko vas zanimaju detalji.

Poslovni predlozi Na putu je moderni poreski sistem

U EICC redovno primamo poslovne ili trgovinske predloge za kompanije van Evrope unije, kao i unutar nje. U ovoj rubrici, dva puta mesečno ćemo objavljivati odabir ovih predloga. Kasnije, uradićemo kompletan pregled koji će biti dostupan na našoj veb-stranici.

Ref 2001/12/1: rumunska kompanija koja proizvodi polietilensko pakovanje, metalizirani polipropilen, traži uvoznike i distributere.

Ref 2001/12/2: rumunski proizvođač slatkiša traži uvoznike i distributere za svoje proizvode.

Ref 2001/12/3: rumunska kompanija je zainteresovana za uvoz opreme za navodnjavanje i poljoprivrednih mašina, novih ili polovnih.

Ref 2001/12/2: grčka kompanija je zainteresovana da pronađe distributere za širok asortiman svojih proizvoda za grejanje, klima-uređaje i sisteme solarne energije.

Ref 2001/12/3: kompanija iz RUMUNJE je zainteresovana da pronađe distributere i uvoznike za svoje proizvode kao što su džemovi u staklenim teglicama, konzervirano voće i dijetetski proizvodi (bez šećera).

Ref 2001/12/3: američka kompanija NTC International, koja je najveći izvoznik kokica za mikrotalasne pećnice, traži potencijalne partnere na Kosovu.

Ref 2001/12/4: austrijska kompanija traži kupce za polovne mašine za mešanje asfalta.

Ref 2001/12/6: austrijska kompanija za konzulacije nudi: pripremu analiza tržišta i marketinške planove; traži uvoznike i distributere, snabdevače i partnere u poslovanju.

Ukoliko ste zainteresovani za jedan od navedenih predloga, slobodno kontaktirajte EICC na telefonske brojeve, ili e-mail adresu info@kosovo.eicc. Mi ćemo vam proslediti podatke o kompaniji za koju ste zainteresovani, što je pre moguće. Takođe vam možemo pomoći da uspostavite prvi direktan kontakt sa vašim potencijalnim partnerima.

Kompanije na Kosovu takođe mogu kontaktirati EICC ako žele da se njihovi poslovni predlozi distribuiraju širom 300 kancelarija EICC u Evropi i Mediteranu.

Za 2002, UNMIK priprema porez na lične dohotke, program penzije i porez na profit. Ovi porezi će učiniti Kosovo bude dovoljno samo sebi u sledećim godinama, ali će i promeniti način internog funkcionisanja kompanija.

Svake godine sve veći procenat Kosovskog konsolidovanog budžeta dolazi od poreza, pošto će pomoć donatora postepeno nestajati, tako da će od 2003. godine 100% prihoda u budžetu biti od poreza. Predloženi porezi na lični dohodak i profit, ako i penzioni program koji treba da se uvedu 2002, trenutno prolaze kroz proces odobravanja i treba da stupe na snagu početkom sledeće godine.

Iako ove uredbe nisu još uvek potpisane, Stub IV EU je želeo da vam obezbedi pregled uredbi kako biste imali priliku da planirate proceduralne promene koje će vaš sistem plata možda zahtevati ili kako biste uskladili vaš sistem knjigovodstva sa međunarodnim standardima.

Nakon usvajanja ovih uredbi i pravljenja nacrtu administrativnih uputstava, održaće se niz seminara sa Administracijom poreza i Centralnom fiskalnom vlasti.

Porez na lični dohodak

Sledeće godine radnici na Kosovu će plaćati porez na lični dohodak koji će se uzimati svakog meseca od njihove plate. Firme i organizacije samo će biti odgovorne za administraciju obustavljanja poreza i plaćanja u ime njihovih lokalnih zaposlenih.

Oni koji će plaćati porez na lični dohodak su svi lokalni radnici zaposelni u Vladi, međunarodne organizacije i privatne i društvene firme.

Kosovsko osoblje sa dvojnim državljanstvom mogu da biraju da plaćaju porez na lični dohodak u bilo kojoj zemlji čije državljanstvo imaju. Od dvojnih državljanina, koji odaberu da plaćaju ovaj porez u njihovoj drugoj državi, biće traženo da dokažu plaćanje poreza na lični dohodak u toj državi kada Administracija poreza Kosova ispita račune.

Međunarodno osoblje UN-a, međunarodne agencije i neprofitabilne organizacije neće biti obavezni na ovaj porez, i plaćaće poreze svojim matičnim državama ili donatorima. Međutim, međunarodno osoblje koje posluje u firmama na Kosovu, lokalnim ili multinacionalnim, moraće plaćati ovaj porez.

Predloženi porez imaće progresivne stope od 0%, 5% i 10% za 2002. godinu. Od 2003. godine pa nadalje, stope će se povećati na 0%, 10% i 20%. Za sve zaposlene, svaka plata koja iznosi 0-100 DM mesečno, neće se oporezivati, ali u 2002. godini, plate od 101DM do 500DM oporezivaće se za 5%, a plate od 501DM mesečno će se oporezivati po stopi od 10%.

Ako su radnici na platnom spisku ili primaju platu, biće obavezni da plaćaju porez na lični dohodak bez obzira da li su potpisali ugovor ili ne, sa svojim poslodavcem.

Porez na lični dohodak mora biti uzet od strane poslodavca u vreme isplate plata svakog meseca ili doznačen Kosovskom konsolidovanom budžetu i BPK. Zajedno sa isplatom, poslodavac će priložiti spisak zaposlenih, isplaćene plate i uzeti porez na platu. Na kraju svake kalendarske godine, poslodavac će dati svakom zaposlenom potvrdu o uzimanju poreza u kojoj se navodi iznos poreza koji je uzet od plata zaposlenih. Ova potvrda će biti dokaz zaposlenom o uplati njegovog poreza.

Uzimanje poreza na platu i penzioni plan su obavezni za sve zaposlene bez obzira na firmu ili organizaciju. Poslodavac je zadužen za vođenje evidencije i uzimanje poreza na platu i priloga na računu za penziju, u isto vreme svakog meseca. Ovo podnošenje dokumentacije i uplate će se raditi u banci.

Događaji EICC

EICC na Kosovu organizovat će redovne sednice, seminare, konferencije i sesije treniranja za poslovnu zajednicu, direktno ili u saradnju sa drugim organizacijama. Kosovska MSP dobiće informacije u katalogima, datum i mesto gde će se održati događaj putem reklama na dnevnik listovima lokalnim i putem E-maila direktno do onih poslovnih lica registrovani u EICC. Također vas molimo da se obratite I našoj stranici na Internetu <http://www.kosovo-eicc.org>. Molimo vas kontaktirajte sa našom kancelarijom Faxom, e-mailom ili posetite nas lično. Događaji planirani za sada su:

30 januar - 3 februar, Hotel Iliria: Italijanska biznis delegacija u profilu agrobiznisa posetiće Kosovo sa ciljem poslovn saradnje.

21 februar, 2002 u Privrednu Komoru Kosova, EICC organizovaće sesiju treniranja o INCOTERMS (serija standardizovanih pravila koje definišu prava i obaveze prodavca i kupca.